

ЛЬВІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ

ІМ. ІВАНА БОБЕРСЬКОГО

Кафедра фізичної терапії та ерготерапії

**ПРОГРАМИ ТА ПРОЕКТИ У ФІЗИЧНІЙ ТЕРАПІЇ,
ЕРГОТЕРАПІЇ**

ЛЕКЦІЯ

з навчальна дисципліна

**“НОРМАТИВНО-ПРАВОВА БАЗА ФІЗИЧНОЇ ТЕРАПІЇ,
ЕРГОТЕРАПІЇ”**

для аспірантів

спеціальності 227 “фізична терапія, ерготерапія”

Кількість годин - 4

ЗАТВЕРДЖЕНО

на засіданні кафедри фізичної терапії

та ерготерапії

„02” вересня 2019 р. протокол № 1 Зав.каф Коритко З.І.

Львів

План:

1. Програма Раннє втручання
2. Проєкт «Зміцнення реабілітаційних послуг в системі охорони здоров'я»
3. Проєкт ТЕАМ

Раннє Втручання - це комплексна система послуг сім'ї, в якій народилася дитина з неповносправністю чи ризиком розвитку такої. Ця система послуг скерована на раннє виявлення, терапію та профілактику порушень розвитку дитини та функціонування її сім'ї і забезпечується мультидисциплінарною командою фахівців.

Програма Раннє Втручання є в першу чергу сімейно-центрованою і своєю головною ціллю ставить допомогти сім'ї створити такі умови, в яких дитина могла б повноцінно рости, розвиватися, реалізовувати свій потенціал, долати накладені неповносправністю обмеження та інтегруватись в життя спільноти та суспільства. Програма Раннє Втручання визнає і вшановує сім'ю як первинне і найбільш важливе середовище життя дитини, її батьків, братів та сестер і намагається усіляко підтримувати побудову позитивних стосунків всередині родини та встановлення в ній атмосфери любові та взаємоприйняття. Усю свою діяльність в інтересах дитини програма здійснює лише у тісній співпраці з батьками. Водночас цілий ряд послуг програми є призначений батькам, а також братам і сестрам дитини з особливими потребами.

Програма Раннє Втручання надає свої послуги насамперед дітям перших років життя, оскільки раннє виявлення біологічних та соціальних факторів ризику щодо порушення розвитку дитини дає можливість своєчасно почати інтенсивну реабілітацію у ранньому віці, коли розвиток дитини особливо піддається впливу і є можливість попередити ускладнення неповносправності як на функціонуванні сім'ї, так і на фізичному та психосоціальному розвитку дитини.

Діяльність програми здійснюється мультидисциплінарною командою, в якій спеціалісти тісно співпрацюють між собою, оскільки тільки у такий спосіб сім'ї та дитині може бути надана цілісна, комплексна допомога. Командна діяльність побудована на принципі важливості та взаємодоповнюваності усіх

фахівців та наголосі на інтеграцію спеціальностей та різних методик та підходів всередині кожної спеціальності в інтересах сім'ї та дитини.

Програма Раннє Втручання визнає також, що потреби дітей з особливими потребами та їх родин не можуть бути забезпечені без розвитку в суспільстві цілої мережі різного характеру спеціалізованих систем послуг, а тому усіляко намагається сприяти розвитку міжсекторальної співпраці та загальносуспільних реформ.

ГОЛОВНІ ЗОВНІШНЬОПОЛІТИЧНІ ЗАВДАННЯ

ПРОГРАМИ РАННЄ ВТРУЧАННЯ

- сприяти утвердженню в суспільстві поваги та визнання людської гідності неповносправних осіб, їх інтеграції як повносправних членів суспільства; та впливати на державну реформу у сфері послуг дітям з особливими потребами та їх сім'ям на цих принципах;
- утверджувати розвиток сімейно-центрованих програм послуг, визнання першоважливості сім'ї для дитини та необхідність деінституалізації з переходом до послуг спільнотного типу ;
- сприяти демедикалізації неповносправності, переходу від біомедичної до біопсихосоціальної моделі неповносправності;
- сприяти глибинному розумінні реабілітації неповносправних осіб у її соціальному контексті, як комплексу заходів спрямованих на те, щоб допомогти навчитися сім'ї та дитині жити з неповносправністю, повноцінно інтегруватися у суспільство, реалізовувати себе в ньому;
- сприяти розвитку послуг командного типу та багаторівневій міжсекторальній співпраці у сфері допомоги дітям з особливими потребами та їх сім'ям;
- втілювати нові послуги та методики у даній сфері у тісній внутрішньодержавній та міжнародній співпраці та інтеграції практики, науки та викладання;
- сприяти тісній співпраці між державними та недержавними благодійними організаціями та установами з метою забезпечення загальнодоступності

послуг для дітей з особливими потребами та декомерціалізації даної сфери послуг ;

- сприяти приверненню уваги до проблем раннього віку та ранніх стосунків між батьками та дитиною як особливо важливого для подальшого розвитку дитини періоду та особливо сенситивного до реабілітаційних втручань - і у такий спосіб сприяти розвитку програм Раннього Втручання як ефективних, профілактично зорієнтованих та економічно заощадливих систем послуг.

ПРОГРАМА „СІМ’Я”

Потреба концепції сімейно-центрованого супроводу сім’ї з неповносправною дитиною виникає з поняття сім’ї, як системи, як цілості. Сім’я, як система живе за своїми правилами, властивими їй. Кожний член системи настільки пов’язаний з усіма іншими, що при будь-якій зміні у нього самого відбуваються зміни у всій системі.

Народження неповносправної дитини змінює всю сім’ю. То ж як можна (і чи можна взагалі) допомогти дитині, сприймаючи її відокремлено від контексту сім’ї? Адже власне в сім’ї формується особистість дитини. Усвідомлення себе як дитини, а згодом людини з особливими потребами теж відбувається в сім’ї. А тому тільки від сім’ї залежить, чи неповносправна дитина здобуде право бути єдиною і неповторною, чи залишиться інвалідом, потребує лише співчуття і жалості.

Мета програми „Сім’я”: підтримка усієї сім’ї як системи у пристосуванні до неповносправності дитини та створення сприятливого середовища для розвитку дитини.

Народження неповносправної дитини не повинно зробити сім’ю неповносправною.

Програму „Сім’я” можемо розглядати в чотирьох напрямках, кожний з яких, в свою чергу, не розглядається відокремлено:

1. Заняття з дитиною та батьками за індивідуальною програмою

Після скрінінгового обстеження сім'ї та дитини лікарем та проходження діагностичного періоду команда спільно визначає індивідуальний план роботи для сім'ї та дитини. Згідно з ним дитина займається з:

- реабілітологом
- логопедом
- заняттєвим терапевтом
- музичним педагогом

При цьому батьки залучаються до занять і здобувають навички, які можуть використовувати

для занять з дитиною в домашніх умовах.

2. Робота з сім'єю

Психолого-педагогічна підтримка сім'ї через заняття з

- психологом
- соціальним педагогом
- патронаж медичної сестри в домашніх умовах
- індивідуальну психотерапію (системний сімейний напрямок)

3. Залучення братів і сестер

Дуже часто в сім'ях, де є неповносправна дитина, інші брати і сестри є у складній ситуації. Вони мають замало уваги від батьків, надто швидко мусять ставати дорослими; оточення ідентифікує їх з поняттям неповносправності, і через те вони мають відповідний статус в школі, в дитячому садку, що само по собі є вже емоційним навантаженням.

Програма „Сім'я” передбачає роботу групи для братів і сестер неповносправної дитини. Її метою є допомога дітям зрозуміти особливості розвитку їх неповносправних братів і сестер, навчитися вирішувати свої емоційні

проблеми та сприяти формуванню позитивного соціального ставлення до людей з особливими потребами.

Заняття в групі проводяться в ігровій формі, доступній для дитячого сприймання. Групу ведуть психологи та соціальний педагог.

При потребі старші брати і сестри можуть звернутися на індивідуальну психологічну консультацію.

4. Соціальне оточення сім'ї.

Кожна сім'я має своє ближнє і дальнє соціальне оточення. Дуже часто з народженням неповносправної дитини сім'я стає ізольованою, закритою для світу.

Як сказати найближчим, що дитина є неповносправною, як повідомити про це знайомих? Як не боятися поглядів сусідки? Як піти з візком в магазин?.. Таких питань постає безліч. Де знайти на них відповідь? Дуже потужним ресурсом у вирішенні їх є група „Батьки для батьків”. В колі людей з подібними турботами легше говорити про свої; навіть сам факт зустрічі з тими, хто зумів вже дати собі раду, може відкрити нові перспективи.

Проект «Зміцнення реабілітаційних послуг в системі охорони здоров'я» реалізує UCP Wheels for Humanity (UCPW) за підтримки Української Асоціації фізичної терапії (УАФТ), Національної Асамблеї людей з інвалідністю України (НАІУ), Всесвітньої конфедерації фізичної терапії (ВКФТ) і Республіканського медичного коледжу Таджикистану (РМК), за фінансування Агентства США з міжнародного розвитку (USAID).

Проект спрямований на зміцнення систем надання реабілітаційних послуг в Таджикистані та Україні шляхом здійснення внеску в розробку політики та нормативно-правової бази, заснованих на практичному досвіді, перевіреному в місцевих лікарнях; підтримку професіоналізації фізичної терапії (ФТ); і підвищення обізнаності про значення реабілітаційних послуг для якості життя.

У кінцевому рахунку, проект зміцнить навички постачальників реабілітаційних послуг в двох країнах, залучить окремих осіб і медичних

працівників до заходів щодо підвищення обізнаності та збільшить доступ до реабілітаційних послуг.

В рамках проєкту Національна Асамблея людей з інвалідністю України (НАІУ) працює над розробкою **інформаційно-просвітницької кампанії «Право на реабілітацію»**.

Кампанія орієнтована на широкий загал населення, а також установи/заклади, що просують медичні послуги та /або обслуговують людей, які потребують фізичної терапії; об'єднання пацієнтів, громадські організації людей з інвалідністю,

Кампанія зосереджена на інформуванні населення про право на реабілітацію, підвищення обізнаності щодо фізичної терапії, пропагування важливості послуг з фізичної терапії/реабілітації для збереження та відновлення якості життя, створення попиту на послуги з фізичної терапії, а також інформування про реформу національного сектору охорони здоров'я та реформування у сфері реабілітації.

На підтримку Кампанії заплановано випуск друкованих матеріалів, а також видання щомісячного електронного бюлетеня «Право на реабілітацію».

МІЖНАРОДНИЙ ПРОЕКТ

«Тренінги, розширення економічних можливостей, допоміжні технології та послуги медичної/фізичної реабілітації»

УСР Колеса для людства (США) разом з Національною Асамблеєю людей з інвалідністю України реалізують в Україні проєкт TEAM «Тренінги, розширення економічних можливостей, допоміжні технології та послуги медичної/фізичної реабілітації» - проєкт комплексного навчання та надання прямих послуг, який сприятиме особам з інвалідністю досягнути більш незалежного, щасливого життя.

Проєкт фінансується Агентством США з міжнародного розвитку (USAID).

Про проєкт:

Проект направлений на підтримку зайнятості та працевлаштування внутрішньо переміщеним особам з інвалідністю, які постраждали внаслідок конфлікту на Сході України; надання реабілітаційних послуг особам з порушенням опорно-рухового апарату, зокрема шляхом їх участі у таборах активної реабілітації.

Цільова група проекту (ВПО):

Внутрішньо переміщені особи з інвалідністю (далі ВПО), зокрема зі Сходу та Криму; учасники АТО, що отримали травму; цивільні постраждалі в зоні АТО, які отримали інвалідність; члени їх сімей; особи з інвалідністю, які проживають на території, що межує з окупованою територією (Донецька, Луганська області).

Проект реалізується в 5 областях:

Львівській, Вінницькій, Донецькій, Дніпропетровській та Харківській

Що буде зроблено?

сприяння в працевлаштуванні для ВПО на підприємствах різних форм власності;

проведення бізнес-тренінгів із розвитку та просування малого бізнесу «Алгоритми успіху»;

проведення бізнес-тренінгів із соціального підприємництва;

проведення семінарів для роботодавців з питань працевлаштування та зайнятості осіб з інвалідністю;

створення 15 номерів електронного бюлетеня "Алгоритми успіху" для підприємців малого та середнього бізнесу;

проведення таборів активної реабілітації для осіб з травмою хребта та спинного мозку на базі Західного реабілітаційного центру (Львівська область).

Література:

1. Міжнародний проект «Тренінги, розширення економічних можливостей, допоміжні технології та послуги медичної/фізичної реабілітації» [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://naiu.org.ua/project-naiu/team/>
2. Міжнародний проект “TEAM Україна” [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://physrehab.org.ua/uk/about-uk/programs-uk/team-ukraine/>.
3. Проєкт «Зміцнення реабілітаційних послуг в системі охорони здоров'я» [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://naiu.org.ua/project-naiu/zmitsnennya-reabilitatsijnyh-poslug-v-systemah-ohorony-zdorov-ya/>.
4. Проєкт «розвиток послуги раннього втручання в Україні» [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://rvua.com.ua/>.